

MORGONBRIS

TIDNING FÖR DEN

SOCIALDEMOKRATISKA KVINNORÖRELSEN

(8:de årg.)

Utgiven av Socialdemokratiska Kvinnokongressens Verkställande Utskott.

Stockholm 1913, A.-B. Arbetarnes Tryckeri

N:r 5
Maj

Prenumerationspris:
1: 20 pr helt år, 60 öre pr halvt
och 30 öre pr fjärdedels år.
Lösnummer 10 öre.

Redaktör:
Anna Lindhagen.

Morgonbris' expedition:
SIGNESVENSSON, Allm. Tel. 244 36,
Upplandsgatan 85, 4 tr., Stockholm.
Annonser å sista sidorna pris 15 öre pr mm.

1913

Befrielse . . .

En härlig aprildag. Solen har än en gång med sin värme kysst liv i »den första sippan», det stänker så yrande friskt om de utgående, värfajade båtarna, ja det sköljer nästan lite över bryggan ute på Kastellholmen, ett övermod från det nyss från sitt istäcke befriade elementet, som man så innerligt väl kan förstå . . .

Befrielse . . .

Allt, allt ute i denna vackra, välsignade värld brister just nu ut i denna glädjesuck. Det sväller och knoppas, sjuder och spirar. Och solen lyser och ler och stannar för varje dag allt längre, värmande allt och glädjande alla.

Befrielse — för en hel mänsklighet. Skola vi männe en gång komma så långt? Och vad innebär »befrielse» i denna mening?

Först väl det, att människan ej av orättrådiga samhällsförhållanden skall bindas till sin fria växt och hindras i sina andliga utvecklingsmöjligheter. Därav skall

väl genom släkte efter släkte en mänsklighetens befrielse, så långt den som in-

dividuell företeelse är möjlig, uppstå, under vilken man har rätt hoppas, att härliga livets frukter skola mogna.

När människorna kämpa för ett mål,

vinna vi också svårigheter till gagn för kommande släkten, så uppstå för dem nya sådana, som vi ej känt. Men det är ju så, att man måste »sikta mot him-

len för att nå skogsbrynet». Därför må vi gärna ta till i våra önskningar, ty det är sörjt för att det blir prutat på dem — liksom på att träden ej nå upp i himlen!

Det givs mer än ett slags befrielse för individen att längta efter. Men befrielse i *social* mening samlar helt naturligt endast dem, som leva under trycket av vår tids skeva sociala förhållanden — och de äro många — samt dem, som lyssna till ett vaket samvetes röst — de äro ju ej så många. Och det är väl ganska visst, hur tröstlöst det än ibland kan te sig, att det arbete, som offras på detta altare, ej är utan mening — så visst som *allt* är dömt under utvecklingens lag.

Social befrielse och därav följande individuell sådan, så långt det är möjligt, är ett avlägset men stort mål, som det är värt att tro på

J. S.

»BEFRIAREN».

befrielse, så veta de väl dock, att detta och slåss för.
aldrig helt och fullt kan nås, ty över-

Från riksdagen.

Ur motion av *Lindhagen* och *Berglund* ang. ersättning för barn:

Lagbestämmelser behövas därom, att för alla barn garanteras bidrag till underhåll, då försumlighet från försörjare föreligger. Sådant bidrag borde emellertid lämpligare än i form av pension erhållas i form av bidrag enligt en alimentationslagstiftning, med vilken bestämmelser att utkräva bidraget av den försumlige försörjaren på det effektivaste och enklaste sättet kan förenas.

En sådan lag är sedan 1908 införd i Danmark, enligt vilken såväl ogift moder som övergiven eller fränskild hustru har rätt att, om hon är i trängande behov och ej utfått bidrag av barnafadern i rätt tid, fordra att det av »Overøvrigheden» bestämda beloppet kan utbetalas till henne av polismästaren (i Köpenhamn av magistraten). Bidraget kan betalas i förskott för barn fött utom äktenskapet.

En sådan lag ger naturligtvis ensamstående mor en viss ekonomisk trygghet. Hon får visshet att kunna utfå det s. k. normalbidraget såsom en rättighet. (I Köpenhamn är detta 144 kr. under barnets två första levnadsår och under de senare åren 120 kr., det lägsta normalbidraget å landsbygden lär vara 60 kr.) För att utfå detta är hon icke beroende av om det kan uttagas av barnafadern eller ej, icke heller är hon beroende av att vända sig till fattigvården, och ej heller blir det av henne mottagna bidraget räknat som av henne mottagen fattigvård. En alimentationslagstiftning kan ock tänkas föreskriva, att ett sådant bidrag även kan tagas ut av modern, om hon icke genom att vårda barnet eller på annat sätt själv bidrager till dess försörjning.

Förslag föreligger nu vid danska riksdagen även om understöd till barn av änkor och änklingar, vilket var en naturlig konsekvens av alimentationslagarna år 1908. Detta förslag inskränker sig ej till att omfatta barn till invalid person, det upptager ej olika inkomstgränser för änka och änklings. Vidare har det nu i vederbörande utskott ändrats så, att understöd skulle utgå endast till änkor.

Det bör omnämnas, att enligt norsk lagstiftning bidraget icke kan utfås i förskott av myndigheterna (förskott är dock i Norge föreslaget att införas för barnsängsbidrag), men viss myndighet har skyldighet att föra moders och barns talan gentemot försumlig försörjare. Denna myndighet är skyldig att efterforska barnafadern samt utkräva ådömt bidrag.

Införandet av alimentationslagstiftning kan ock tänkas vara tillräcklig garanti för att barnets rätt skall bliva bevakad. Det ligger nämligen i moderns påtagliga intresse att vända sig till myndigheterna för att utfå bidraget, varvid efterforskning av barnafadern och krav på honom alltid kommer att äga rum.

Förslag till förbättringar i den danska alimentationslagstiftningen föreligga vid årets riksdag. Enligt detta förslag skola bidragen kunna utlämnas för kortare tid än ett halvt år. Likaså ifrågasättes bland annat skärpta bestämmelser angående kontrollen, huruvida bidraget användes till gagn för barnet.

Särskilda förbättringar förordas ock i föreskrifterna om hustrurs och äkta barns rättsställning, exempelvis så att bidraget i vissa fall även för äkta barn skulle kunna betalas i förskott.

I motiven säges:

»Ministeriet är av den mening, att lagen n:r 130 av den 27 maj 1908 i det hela verkat tillfredsställande och i överensstämmelse med sin uppgift, nämligen till värn för utanför äktenskapet födda barn och deras mödrar; lagen har nu i de sista åren blivit väl inarbetad både i folkmedvetandet och hos de kommunala myndigheter och andra myndigheter, som beröras av lagen. Och de tvivel, som i början efter lagens trädande i kraft i betydlig omfattning gjorde sig gällande, äro nu i det väsentligaste lösta genom de judiciella och administrativa myndigheterna. Däremot må det erkännas, att lagen på vissa punkter lider av fel, som det är anledning till att försöka avhjälpa.»

Då således vid utarbetande av förslag till liknande alimentationslagstiftning i i Sverge kan tagas hänsyn till de erfarenheter, som vunnits i Danmark under lagens tillämpning, då förslag till förbättringar framlagts, vilka för oss kunna tjäna till ledning, och då slutligen enligt den allmänna meningen i Danmark denna lagstiftning givit en bättre rättsställning åt barn till försumlig försörjare, så synes intet skäl föreligga, varför icke även i Sverge utredning omedelbart bör företagas angående införande av alimentationslagstiftning.

På grund av vad ovan beträffande viss del av propositionen n:r 126 framhållits, hemställes,

att riksdagen, med anledning av propositionens förslag om pensionering för barn till pensionsberättigad ogift moder, måtte hos kungl. maj:t anhålla, att till de uppdrag om utredning angående barns rätt gentemot försumliga försörjare, som redan givits fattigvårdslagstiftningskommittén och lagberedningen, desamma även måtte få i uppdrag att inkomma med utredning angående sådan lagstiftning, varigenom för barn till ogift moder, övergiven och fränskild hustru, bidrag till underhåll utbetalas av det allmänna, utan att ett hänvändande för att erhålla sådant bidrag behöver ske genom fattigvården och utan att det av mottagaren erhållna bidraget anses såsom erhållen fattigbjud.

I motionerna med anl. av regeringens proposition ang. folkpensionering hemställes följ. ang. ändring vad kvinnornas pensioner vidkommer:

Hr *Lindhagen* hemställer, att riksdagen måtte beakta från kvinnornas sida

gjorda anmärkningar mot propositionen om folkpensionering och — för den händelse frågan kommer redan vid denna riksdag till slutlig prövning — besluta sådana ändringar i propositionen, att i den blivande pensionsförsäkringslagen full rättvisa vederfares kvinnorna och socialförsäkringens grundtanke, solidariteten, helt och fullt tillämpas.

I *Winbergs*, *Widlunds* och *Söderbergs* motion ang. avslag å propositionen och hemställan om ny utredning säges:

»Vidare frågan om skillnad mellan man och kvinna. Här föreligger inte endast den skillnaden, att såväl tilläggs-pensionen som ock det kommunala tillskottet utgår med 25 kr. lägre pr år till kvinna än till man, vilket i och för sig enligt vårt förmenande ställer kvinnorna i en alltför ogynnsam ställning, utan därtill kommer vidare, att nästan samtliga gifta kvinnor, såsom saknande beskattningsbar inkomst, komma att hänföras till den lägsta avgiftsklassen, utan hänsyn till mannens inkomst. Att i detta avseende åstadkomma full likställighet torde möta oöverstigligen svårigheter, men däremot bör det vara möjligt att åstadkomma en större utjämning än vad kungl. maj:ts förslag innebär.»

Hr *Pettersson i Södertälje* hemställer, att pensionerna för män och kvinnor skola sättas lika, men att dock på grund av de stora kostnaderna hustru, som saknar egen inkomst, måste hänföras till någon åldersklass lägre än den man hon är gift med, vilket dock bleve förmånligt än regeringens förslag. Densamme hemställer ock om utredning angående alimentationslagstiftning till skydd för barn.

Kvinnoklubbarna

uppmanas ytterligare att insända namn och adress på ordf. eller korresp. till Morgonbris att införas i minneslistan.

Kvinnornas rösträttsrörelse.

Därom skrev den 5 april *Hjalmar Branting* en utmärkt artikel i Soc.-Dem. Artikelnen innehöll en kraftig uppmaning till de socialdemokratiska kvinnorna att deltaga i opinionsyttringen. Artikelnen slutar med följande ord:

»Huvudsaken är nu att kvinnornas rösträttspetition kan bli en verklig massaktion. I det läge, vari deras rösträttsfråga nu befinner sig, behövs det att även svepskålen ryckas bort, att varje möjlighet berövas högeren att för sitt motstånd framföra som ursäkt att kvinnorna själva ju äro så likgiltiga... Falla det argumentet, så stå sannerligen sedan olikställighetens försvarare kvar i sina ställningar mera lika plockade fjäderfän än några andra levande varelser.

Arbetareklassens kvinnor böra visa att de förstå fullt ut vad det här gäller. Från borgerligt kvinnosakshåll kommer alldeles visst — och vi glädja oss däröver — mycket att göras. Det vill då till att från arbetarehåll visas samma eller allra helst ännu större ny och intresse för den stora opinionsyttring som skall bli de svenska kvinnornas nästa stora insats för sitt köns arbete fram mot likställighet.»

I solnedgången.

Av Elna Lindgren.

Solen dalade, kastande ett rödaktigt, milt sken över skogen, fälten, den lilla insjön samt över de båda gamla, som sutto ute på trappan till sin lilla stuga. Det var en vacker syn, dessa båda gamla. Rynkiga, utslitna sågo de ut, men det vilade som ett sken av frid över dem. De stodo vid slutet av ett gott dagsverke, lugn och frid härskade i deras själar. De sutto hos varandra, beundrande solnedgången, talande om sina barn, om den käre, duktige sonen i Amerika, han, som skänkt dem deras lilla stuga, som underhöll dem rikligt och gott, som de förr aldrig haft det. De talade vidare om det stora, underbara landet där ute, där Karl gjort sin lycka och på samma gång deras. Tänk ett så gott land, tänk ett land där Karl, den fattige torparpojken kommit upp sig, så han blivit rik, lika rik som patron, och där även hans systrar och bröder hade det bra, kanske inte så bra som han, dock mycket bättre än vad deras föräldrar någonsin haft det. Visst var det svårt och tungt ibland att sakna barnen och veta dem så långt borta, men det var en tröst i vissheten om, att de hade det bra, bättre än de kunde få det här. De skrevo snällt och sände ofta hem pengar till sina gamla föräldrar. Tänk så bra de hade det, de gamla, en egen liten stuga, ett hem så nätt, mat i överflöd, inga bekymmer för något, intet krus och fjäsk för någon. Tänk om inte barnen kommit till Amerika, ja, då hade de gamla suttit på fattighuset nu. Vid denna tanke kände deras tacksamhet mot barnen och Amerika inga gränser. — Tänk, att i stället för fattighuset ha det så bra som de hade. Nog kunde de vara glada och tacksamma. Glömda voro de hårda, tunga dagarna, glömd var svälten, nöden, umbärandet, glömd var bitterheten, sorgen över skilsmässan från barnen. De hade fått frid och de kände frid. De hade fått lön för sin möda, en lycklig, fridfull ålderdom, en vacker solnedgång efter en stormig dag. Det var ej Sverge, ej deras husbonde, som lönat dem för troget arbete, det var det främmande landet, landet som sög till sig det bästa, kraftigaste blodet från Sverge, det landet lönade dem för trogen tjänst. Men på det tänkte ej de båda gamla, de tackade Gud för nåden, de trodde hjälpen kommit från honom. De voro fromma, goda människobarn och det gjorde gott in i själen att se deras frid och lugn, att det var ett främmande land, som skänkte det, fick glömmas för den synen, och för glädjen att se en sådan vacker solnedgång, att få se, att åtminstone någon av deras klass hade det bra på gamla dagar.

Solen gick ned, försvann, men ännu långt efter lyste det vackra, milda skenet upp nejden. Var det solen eller var det de båda gamla.

I dag är första maj!

Själva uttrycket låter som en längtan, ett hopp om ljusa, varma solskensdagar. Det är också så naturligt att just denna förnyelsens, ungdomens och de unga tankarnas tid valts till det samlade proletarietets mönstringsdag. Visserligen anse några att våra demonstrationer numera äro resultatlösa och onödiga, men dessa tankar få dock år efter år vika för vår längtan efter att en gång på året veta och visa att vi höra samman. För dem som måhända ett par, tre årtionden ständigt setts i ledet kanske det även är behovet av att bland de samlade skarorna åter känna ungdomstankarna och ungdomsentusiasmen göra sig gällande, så som de särskilt kunna göra just i härliga majdagar.

Skulle vi inte försöka att låta denna majstämmning räcka något längre än endast själva demonstrationsdagen, försöka att göra vår samling till en invigning av våren och förnyelsen även i vår rörelse och kasta utav oss höstens och vinterns ruggiga, tråkiga dräkt, även då det gäller vårt organisationsarbete?

Den ständigt återkommande diskussionen om »gamla» och »unga», »män» och »kvinnor» visar att en »pånyttförelse» väl behövs, och vad vore lämpligare än att just genom vår majdemonstration företa denna?

Det klagas över att en rörelse inom vårt parti blivit »gammal», och flera av våra färororganisationer ha nog skäl att instämna i klagolåten. Ett av bote-medlen har man på en del håll ansett vara en åldersgräns. Men inte »föryngas» vi genom att skärpa och utvidga de streck, som redan finnas och som vi i det offentliga livet ständigt protesterat emot. Vi ha ju redan ett könsstreck, ja, visserligen inte synligt, men »det finns där ändå», och till en viss grad även ett penningstreck, och nu höjas röster för ett åldersstreck.

Med ett par exempel, som ingalunda höra till undantagen, ska jag försöka visa vilken orätt man kan begå genom att som måttstock för ungdom och ålderdom sätta ett visst år.

Det finns ibland oss kärnfolk, som till sin natur ständigt förbli unga, yngre t. o. m. än många »unga», och dessa kanske likar ungdomen bäst. Så finns det åter andra, som aldrig få tid att vara unga, utan ständigt förefalla mögliga.

Den yngling t. ex., som vid låt oss säga 16—17-års-åldern av en eller annan orsak kommer med våra organisationer, han blir intresserad och saknar ej förmåga och anser dessutom det vara hans plikt att så långt han kan hjälpa till med arbetet. Snart nog är han fullt inne i föreningslivets virvel, alla »lediga» stunder, plus en god del av vilotiden, gå åt till föreningsarbete, och innan han vet ordet av är han vid de 30 åren, och, utan att ha reflekterat så mycket över det, har han ej hunnit med att vara ung och kan följaktligen ej heller känna den ungdomsentusiasm, han nu kanske önskade sig ha. En del av dessa »för-

eningstrålar» bli även så förvånande fort »färdiga» med sig själva eller rättare tro sig färdiga.

Eller gå vi till den kategori av ungdom, som i slö likgiltighet förnött sina bästa och dyrbaraste år, kanske jagande från det ena tvivelaktiga »nöjet» till det andra, men ändå aldrig känt sig verkligt unga. När dessa sedan, kanske närmare 30-års åldern, av en eller annan omständighet väckts till ansvar för sin klass' intressen, då först börjar deras egentliga ungdomskrav göra sig gällande.

Dessa exempel gälla visst inte någon viss del inom vårt parti, utan kunna tillämpas inom alla områden, för män såväl som för kvinnor, och vill endast visa att det inte är årens antal, som sätter ungdoms- eller ålderdomsprägel på arbetet, utan sinnets spänstighet och förmåga att ständigt samla och tillgodogöra sig nya intryck och impulser.

Det är för att söka vinna denna ständiga ungdomlighet, som vi skulle låta vår majdemonstration bli en invigning till ett innehållsrikt, men friare och gladare liv än vinterns inestängda, av gruff eller liknöjdhet präglade möten.

Om vi mera tillgodogjorde oss vårens och sommarens uppfriskande friluftsliv och bevarade de intryck och stämningar en rik natur stundom bjuder kanske vi hade lättare att få innehåll och verklig kamratanda över vårt arbete under vintern och lättare att bevara oss själva och våra tankar unga.

Särskilt gäller detta arbetarkvinnan, som i alla olika skeden intager en särställning, i det att hennes tid alltid skall räcka till så oändligt mycket mer än andras. Låt oss dock använda de dyrbara sommardagarna väl och inte stänga oss inne om vi kunna slippa. Låt oss så demonstrera för humaniserandet av vårt organisationsarbete och därmed bevarandet av ungdomen.

Agnès Söderqvist.

Våren.

Nu våren kommer, och marken grönskar,
och luften fläktar så varm och blid,
träden knoppas och lövet spritter
uti den ljvliga vårens tidens tid.

Och lärkan drillar, och blyga sippan
ur grönskan spirar så nätt och fin,
rönnen blommar och fjäriln gungar,
och trasten sjunger med glättigt sinn.

Nu vårvind susar i trädens kronor,
och vårsol ler över land och stad.
Från tidig morgon till sena kvällen
är dagen strålande ljus och glad.

Den täcka rosen och skön gullviva
och blommor utav alla slag,
förgät-mig-nej invid bäck, som porlar,
allt växer mer för varenda dag.

Alma Jæger.

Giv ditt namn!

Till Sverges kvinnor.

Giv ditt namn! Giv ditt namn!
Runt kring städer och bygder
går ett upprop, en maning
som fordom till tings.
Hör du ej hur de be
de mångtusende bladen,
hur de mana som klockan,
när helgdagsmål det rings!

Giv ditt namn! Giv ditt namn!
Känn hur seklerna brusa,
hör hur släktena tala
sitt krav genom dig!
Det som förr var fördolt
fick du nåden att skåda.
Du är med och bär fanan
i heligt krig.

Vad är du? Blott en länk
i en famnande kedja,
en försvinnande droppe
i livets älv.
Men den gärning som bärs
utav seklernas längtan
skall du leva uti, när
du borta är själv.

Giv ditt namn! Sök din rätt!
Det är härligt att söka,
det är stort att få kämpa
för sanning och rätt.
Minns att det som du strider
och det som du vinner
skall gagna en framtid,
en senfödd ätt!

(Norrsk.-fl.)

Elsa Collin.

En sentimental historia om två människor.

Erk-Samel, timmerflottaren, hade varit ärendebort till grannbyn denna sensommarkväll; det hade Karin med, fast från ett annat håll — och så råkad de oförmodat vid Gasabäcken, på den platsen där en plankan låg kastad tvärs över att gå på.

De två, Erk-Samel, såsom han för bekvämlighetens skull kallades, och Karin, fars lilla hjälpreda sedan maj, då mor dog, voro »uppväxta barn i lag» och inte obekanta således.

Nu syntes de vara motsatsen emellertid.

De stannade lite förlägna på var sin sida om spången, villrådiga vilken av dem skulle gå över först.

— Fruntimmer ha alltid företrädet, sade slutligen Erk-Samel med ett tafatt försök att le.

Men Karin, som hade en korg med matvaror från handelsboden i handen också, stod med blicken sänkt och rörde sig inte.

Då krusade ej Erk-Samel längre, han klev själv på plankan och fortsatte, tyst visslande en i hast funnen melodi, sin väg.

Se, det var så att Karin och Erk-Samel hade varit fästfolk en gång i

världen. I Erk-Samels koffert, mellan pärmen och bladen i en bok, låg på den tiden 5 st. 10-kronorssedlar och väntade på »hopflyttningen». Det är begynnelseakten i »giftas», som väl förstås.

Men så, utan någons uppsåt egentligen, hade det råkat komma en fnurra på trån, som man säger. Och fnurran, det var granngårdens Mina. Denna, en fjärlöstös med gazellögon och törsten, den eviga, heta, skriven på de röda, svällande läpparna, hade vid ett tillfälle sagt om Karins Erk-Samel, att han var »så styv att dansa», att han var »bra behändig», ett uttryck som jantor gärna använda — och mer behövdes inte.

Från den stunden var Karin Minas ovän och Erk-Samel, den syndaren, blev ställd utan vidare inför Pontius Pilatus.

— Du har jämt sagt att du ska ha bara mej kär och... och så tycker du om en annan ändå, sade Karin till sin Erk-Samel, när de nästa kväll möttes.

Och så begynte hon att stilla snyfta. Den andre han bara purgapade:

— Va-a? En annan... jag?

— Kanske du ska neka...? Har du inte sagt en gång att hennes hår är vackert brunt — vackrare än mitt?! fortsatte Karin, som inte gav sig, tårkvävt.

Inga bedyranden om oskuld från pojken sida hjälpte emellertid. Jäntan gick, utan många förklaringar, ifrån honom, medan tårarna gärna ville tränga fram — — —

Sedan hade veckor, månader gått.

»Gunlög gratulerar morfar». Den senaste etsningen av Carl Larsson.

Nu ville olyckan, eller lyckan, att möttes vid spången, där det var t om saligheten (som kommer av got rymme), som sagt.

Ett ögonblick sedan Erk-Samel var iväg stod Karin kvar, blek, darrand

Älskade han henne då *verkligen* längre?

Men så ropade hon: Erk-Samel

Han vände sig om: Ja! Så gick och mötte henne, tog hennes hand ut tystnad.

Eftermiddagssolen såg leende ned de två människobarnen, som inte kunde tala mycket därför att hjärtat var fullt.

Nu sade Karin: Är du ännu my ond på mej... på din Karin? Her röst var väntansfullt vek som ett ljande barns.

— Ne-ej. Inte mycke, men lite, s han leende.

Hon såg upp till honom troskyld smög sig intill honom mjukt och vack

— Du käre... du stygging där, s har låtit mej vänta så länge.

— Och ni kvinnor äro de underliga varelser som gud har skapat, sade Erk-Samel. Därpå såg han sig hastigt ikri och då han inte blev varse en levande själ drog han henne, »den underliga intill sig och kysste hennes mun.

Men solen, som ska allting bevit vad som sker av fult och skönt här världen, kröp diskret bakom ett mo

Karl Östman

Deltagen i kvinnornas opinionsyttring för politisk rösträtt och valbarhet!

Riksdagens andra kammare har upprepade gånger bifallit förslag om rösträtt och valbarhet för Sverges kvinnor.

Riksdagens första kammare förnekar ännu Sverges kvinnor full medborgarrätt.

Det har yttrats i denna kammare, att kvinnorna i Sverige i stort sett icke skulle önska politisk rösträtt och valbarhet, oaktat kvinnorna till 1907 års riksdag framlade en petition härom, underskriven av 142,128 kvinnor. Att petitionera ännu en gång om en rättighet, varom redan då, 1907, framställdes ett så tydligt krav, kan icke ifrågakomma.

Genom att enligt samla sig om en opinionsyttring kunna kvinnorna tillbakaslå påståendena om att kvinnorna icke önska rösträtt.

Landsföreningen för kvinnans politiska rösträtt har därför genom igångsättandet av en opinionsyttring berett alla Sverges kvinnor, som fyllt 18 år, tillfälle att låta sitt krav på politisk rösträtt och valbarhet bli hört av 1914 års riksdag.

Opinionsyttringen är av följande innehåll: »Vi undertecknade svenska kvinnor ansluta oss till kravet på full politisk medborgarrätt för Sverges kvinnor».

Opinionslistorna utlämnas genom de olika lokalföreningarna av Landsföreningen för kvinnans politiska rösträtt. Varje lokalförening ordnar opinionsyttringen på sin ort och bedrives densamma redan med stor energi över hela landet. Å många orter koncentreras arbetet med namnteckningen under våren.

Redan genom cirkulär har Soc.-dem. kvinnokongressens V. U. utsänt ett uppdrag till de socialdemokratiska klubbarna att energiskt hjälpa till med namnsamlingen. Endast enighet mellan alla att delta i opinionsyttringen kan giva densamma tillräcklig styrka. Splittring förminskar namnantalet och således opinionsyttringens verkan.

Ur "Landsföreningens för kvinnans politiska rösträtt"

flygblad n:r 2.

När kvinnorna sakna rösträtt.

Det var en gång en hustru, som efter några års äktenskap fick ett större arv efter en släkting. D. v. s. det var mannen, som fick pengarna, och han började nu slå på stort och upphörde att arbeta. Hustrun började frukta, att pengarna på detta sätt ej skulle räcka länge, och ville veta hemmets affärsställning. Men mannen förklarade att det var hans ensak — det hade hon inte med att göra, enligt lagen *förvaltade han ensam boets tillgångar och hade ingen redovisnings-skyldighet till henne*. Därmed fick hon låta sig nöja och så gjorde mannen en vacker dag konkurs. Familjen kom på bar backe, och så reste mannen bort för att försörja sig så gott han kunde.

Hustrun, som nu var ensam om att draga fram sig och barnen, skaffade sig inackorderingar, var sparsam och ordentlig och det gick någorlunda bra för henne. Så dog hennes mor och efterlämnade en summa pengar. Men det var ej hon, som fick lyfta dessa, utan hennes man. Han återkom nu och lade beslag på varje öre av arvet och dessutom på allt, som hustrun förtjänat, så att hon om kort tid var alldeles utarmad. Nu var mannen emellertid sjuk, eländig och förfallen, och hon måste försörja även honom. Men det var han, som

var hennes målsman, och då hon ville öppna en liten matvaruaffär för att lättare kunna försörja familjen, måste hon ha hans tillåtelse att göra det. Det var han och icke hon, som hade att bestämma om barnen. Det var han som hade politisk medborgarrätt — icke hon. Sådana äro de lagar, som angå kvinnorna på det allra närmaste, som angå kvinnorna just som maka och mor — *och så länge kvinnorna sakna politisk medborgarrätt ha de ej tillfälle att inverka på dessa lagar.*

* * *

Vid en folkskola voro anställda en lärare och en lärarinna. Båda hade alldeles samma utbildning och samma arbete. Men lärarinnan hade mindre lön. Det ha alla folkskollärarinnor. — Nu hände det sig emellertid, att lärarinnan hade en gammal mor att försörja och dessutom småsyskon att uppfostra, under det att läraren var ogift. Han hade dock större inkomst — inte därför att han hade större utbildning, inte därför att han hade hårdare arbete, inte därför att han hade flera att försörja — utan *endast därför att han var man, och lagarna äro skrivna av männen, och så länge kvinnorna sakna medborgarrätt, så komma deras intressen ej att tillvaratagas.*

* * *

Nu manas de svenska kvinnorna att samla sig om kravet på medborgarrätt.

Det är nog kanske mången, som ej tänkt på vad denna rätt innebär, mången som ej tänkt sig möjligheten av att få den.

Men i Finland och Norge ha kvinnorna redan politiska rättigheter och i Danmark håller man på att giva dem sådana. Även i vårt land ha vi goda utsikter, i det att riksdagens andra kammare upprepade gånger bifallit förslag därom.

Om kvinnorna runt om i Sverges land visa, att de verkligen vilja vara med att bestämma om de angelägenheter, som beröra dem på det allra närmaste, vilja vara med om att arbeta på förbättrade förhållanden i alla avseenden, så skola kvinnorna även få politisk medborgarrätt.

Alla kvinnor böra därför skriva sina namn på L. K. P. R:s opinionslistor och därigenom göra något för kvinnornas stora gemensamma sak.

Varför böra de svenska kvinnorna skriva sina namn på L. K. P. R:s opinionslistor?
(Flygblad n:r 3.)

Därför att kvinnorna i vårt land i andra avseenden anses som myndiga medborgare och måste uppfylla alla de skyldigheter, som man fordrar av dessa. De äro underkastade samma lagar som männen och måste betala skatt för sina inkomster likasom dessa.

Men då de ej ha politisk medborgarrätt, äro de utan inflytande på de lagar,

Till arbetareklassens kvinnor!

SOM VI VETA samla sig i dagarna de svenska kvinnorna till massopinion för sin medborgarrätt. För socialdemokratiska kvinnor, som ha ett så omfattande program och så många frågor som kräva vårt intresse, har icke alltid rösträttsfrågan legat i förgrunden, men nu är det vår plikt emot oss själva att först och främst genom ett intensivt arbete förskaffa oss det medel varigenom vi skola kunna inverka på de andra frågornas lösning.

Det är ju nu endast högerpartiet som ännu letar bland sina gamla fördomar efter skäl emot att kvinnorna erhålla medborgarrätt, och ett av deras för närvarande bästa skäl är att kvinnorna själva stå så likgiltiga. Det var högerprofessorerna i första kammaren som talade omkull frågan vid föregående riksdag med detta skäl och flera gånger har högerns ledare förklarat, »att först då kvinnorna bli en makt att räkna med» skola de gå med på att ge kvinnorna rösträtt. Och nu torde kunna sägas att dagen är kommen för de svenska kvinnorna att säga ifrån vad de vilja, om de önska att bli fullmyndiga medborgare i det samhälle, där de göra sin livsinsats, eller om de ännu vilja vänta som undermåliga samhällsmedlemmar, ovärdiga till allt utom till *att draga skatt, lyda lag och arbeta*.

Även de icke röstberättigade ha medel att vid de stora avgörande ögonblicken få den lagstiftande församlingen att lystra. De kunna låta den veta sin mening så tydligt och enigt, att riksdagens män, för så vitt de anse sig representera även kvinnorna och deras intressen, icke kunna undgå att ta intryck därav.

På arbetarekvinnorna ställas ofta så stora fordringar. Vi få ta vår dryga del av ansvaret under kampens hårda år när arbetarklassen strider för sina rättigheter, och ofta heter det då: Det beror på kvinnorna om vi skola segra eller förlora. På oss beror, säger man, hemmets vård, barnens fostran. Ofta få vi hjälpa till att öka inkomsten för hemmet — allt under det vi stå maktlösa och utan allt inflytande på sådant som river ned vad som inom hemmet bygges upp.

V. U. vill särskilt påpeka, att denna samling kring opinionsyttring för vår medborgarrätt på intet sätt behöver kollidera med någons åsikter i övrigt, eller med tidigare fattade beslut rörande samarbetet med den borgerliga rösträttsrörelsen. Det innebär inga förpliktelser på någondera sidan — det egna intresset bör mana oss att arbeta i denna sak.

Och för att denna opinionsyttring må bli så kraftig att den verkligen skall kunna föra oss något närmare målet är det nödvändigt att vi alla hjälpas åt att arbeta för densamma.

De flesta kvinnoklubbar torde måhända redan känna till denna sak, men V. U. har dock velat rikta en uppmaning till medlemmarna att icke stå efter i arbetet med namninsamlingen.

Formuleringen av opinionsyttringen är så enkel och utan alla villkor, att den bör kunna ena alla kvinnor som äro intresserade för frågan.

V. U. uppmanar därför alla organiserade kvinnor att lägga ned så mycket arbete som det är dem möjligt för samlande av en imponerande siffra för kvinnornas politiska rösträtt.

Namninsamlingen organiseras av Landsföreningens för kvinnornas politiska rösträtt lokalföreningar, till vilka resp. organisationer torde vända sig för erhållande av nödiga upplysningar.

Socialdemokratiska kvinnokongressens V. U.

de skola lyda, och bestämmande av de skatter, de skola betala.

Därför att kvinnorna äro nyttiga medlemmar av samhället och utföra ett nödvändigt och betydelsefullt arbete i det samma såväl inom som utom hemmen. De äro i stor utsträckning sysselsatta i fabriker, på kontor, vid järnvägar, post och telegraf, på banker och i skolor m. m. Och kvinnorna få överallt helt och fullt utföra sitt arbete, ofta alldeles detsamma som männens, merendels under ogynnsammare förhållanden och för mindre betalning.

Kvinnorna ha nästan oinskränkt kommunal rösträtt och valbarhet, och att man allmänt anser dem vara i stånd att fylla de kommunala uppgifterna visar sig genom det intresse, som alla partier lägga i dagen då det är fråga om att de skola begagna den kommunala rösträtten, och därigenom att man insatt ett stort antal kvinnor i städernas styrelser. Det finnes numera över 60 kvinnliga stads-

fullmäktige, vilka representera olika partier.

Då de kommunala uppgifterna väsentligen kräva samma förutsättningar som de politiska, är detta ju ett kraftigt bevis för, att man verkligen anser den svenska kvinnan politiskt mogen.

Ett annat bevis härför är, att kvinnorna ha tillträde till de politiska organisationerna och t. o. m. insätts i parti-styrelserna.

Av de kvinnliga stadsfullmäktige ha dessutom ej mindre än 16 direkt rösträtt till första kammaren, varför det ju är ändå orimligare att de ej skola få vara med om att välja medlemmar till andra kammaren.

Kvinnorna ha sedan länge i flera länder haft politisk medborgarrätt, och detta har visat sig hava uteslutande goda följder. I de skandinaviska länderna, där ju förhållandena äro likartade med våra, ha redan Finland och Norge givit sina kvinnor fulla medborgerliga rättigheter,

och i Danmark synes denna frömedelbart inför sin lösning. D väl ej för mycket att förutsätta, att de svenska kvinnorna skulle vara samma förtroende som de finska, och danska.

Kvinnorna behöva politisk medborgarrätt för att känna sig som verkliga svariga medborgare, och det är som sådana de kunna göra något det skall komma att råda bättre lyckligare förhållanden i vårt la-

Må var och en på sin ort ar opinionsyttringen!

Där namninsamlingsbyråer ä rättade, anmäl eder till dessa!

Min lycka — och de mångas.

Lyckan är ett flyktigt ting!
Lyckan kommer, lyckan går,
lyckan är vår längtans mål —
men vem vågar väl säga: nu
är jag upptagen i de lyckligas
skara?

I samma stund jag griper
lyckans sparsamt fallande fin-
gor, smälta de i min hand och
rinna bort som vatten. De
dansa för våra ögon, svalkande,
vackra, dessa underbart bygg-
da kristaller. De ha icke väl
hunnit oss, innan de förintas,
förvandlas till tårar...

Detta är det förrädiska vid
lyckan, att den alltid måste
vara ny för att verka fullt och
friskt — därför lockar den oss
ständigt och blir aldrig gam-
mal. Dendör så fort, ty den
tål ej att åldras.

Den vill erövras för var gång
omigen, men låter ej intaga sig
en gång för alla. Den är en fé,
som tjusar i det hon går förbi,
med en lovande blick, ett inne-
hållsrikt småleende, en min som
gör mig betagen — men man
gifter sig inte med denna snabba
uppenbarelse och firar intet silverbröllop.
Givmild är hon mot den som vet att
ådraga sig hennes gunst, och till ytan ser
hon inte, men väl till personen.

De finnas, som förstå att locka henne
till sig många gånger om dagen, medan
andra gör allt, men förgäves. De gör
allt, och folk tycker de har också allt
som behövs, men det hjälper inte. Rätta
greppet är dem inte givet, de sakna
tekniken, som »de lyckliga» fått av in-
stinkt, som en naturskänk. Men greppet
kan läras, åtminstone till husbehov, läras
liksom ett annat instrument, som man
till en början kanske misshandlar och
sedan sköter med ofelbar talang. Man
vill att livets strängar ska tona under
öförfarna händer, att deras melodi skall
lockas fram på vår blotta önskan. Men
detta är en gammal historia: det som
för ögonen är, det materiella, för det
böjer man sig och söker göra det till
viljes för att få sin vilja fram. Men
om våra drömmar ej förverkligas själv-
mant, kallar man dem missmodigt för
oupphinnliga. Inte mången beaktar, att
även de kan överlistas och fångas och
tämjas till vår fägnad och tjänst, liksom
det går att locka flaxande fåglar i snaran.

Lyckan måste uppsnappas, den befin-
ner sig så att säga alltid »i förbifarten».
Det gäller därför hålla sig vaken för att
passa ögonblicket och vinna hennes för-
troende. Men vakenhet, har jag märkt,
är en av de mer ovanliga konster, som
människor öva, en som de fumla i mest.
Så mycket i livet inbjuder till att blunda
och slumra. Då slipper man se allt
dess elände, då glömmar man smärtan
för en stund, då hämtar man nya krafter

Tavla från Ungern av OSKAR GLATZ. (Ur Studio.)

att stå emot med — så tror man — och
vankar dåsig omkring. Själva vardagens
vaneliv och mycket arbetes jämna trall
verkar sövande, ja kan svårligen utbär-
das av en allt för vaken individ. Det
finns människor av sådan art, att de
helt enkelt inte kan sköta vad de ska,
om de inte gå upp i det som om intet
annat fanns i världen. De måste liksom
låta hypnotisera sig av sin dagliga gär-
ning för att inte falla ur takten. För
att rå med ett arbete, som till sin be-
skaffenhet är automatiskt, nödgas mån-
gen själv göra sig till ett slags automat.
Annars klickar det, och man känner sig
blott dubbelt olycklig i medvetandet om
hur illa det är ställt.

Ur förtvivlan om att själv, på egen
hand, kunna vinna en skärv av lyckans
kapital stiger drömmen om lycka för de
många, för alla. Och under det tryc-
kande tvivlet om att denna lycka skall
sänka sig över jorden medan man lever,
spirar hoppet om att den skall falla kom-
mande släkten till del.

Högt över jorden, ovan molnen tumlar
man sina sociala fantasiens aeroplan.

I sanning, människan är en tanklös
och lättsinnig figur. Hon kallas egoist,
och ändå får man formligen tvinga henne
att sköta väl om sig själv, att överväga
och ta reda på hur detta skall gå till.
Hon kallas ett stundens barn. Men hennes
sätt att sköta sina stunder kunde knap-
past vara vårdslösare än det gemenligen
är. Det förevisas henne att vara fäst
vid det jordiska — men älskade hon det
med den sanna glöden, skulle hon då
en dag finna sig i att det bjödes henne,
detta jordiska, så knappt, så vanställt,

i så förödmjukande former som fal-
let är?

Jag tror på människans förmåga att
skapa sitt öde och omdana världen till
sitt väl. Häremot stå inga hårda lagar
för samhällets utveckling hindrande i
vägen — det försenande hindret ligger
hos människan själv. För mig står som
ett av historiens mest förfärande sorge-
spel: Lasalle, som bringar socialismens
budskap till Tysklands arbetare — men
icke hörsammas!

Varje agitator upplever, tänker jag,
detsamma i smått: det försenande hind-
ret är människan själv. Må sedan forskar-
na tala om utvecklingslagar, kapitalis-
mens mognad, tidens läge och slikt,
som kan vara bra till ursäkt efteråt och
som tröst för de missmodiga, må de tala
om omodern åskådning om de så finna
för gott. Det är dock människan som
skapar sitt öde — därför blir det oftast
så eländigt.

Saken är den: människan vet inte vad
hon begär, hur hon skall ha det, vart
hon egentligen vill hän. De verkligen
praktiskt begåvade egoisterna, som förstå
sådant och handla därefter, äro, som
man finner vid en mönstring av bekant-
skapskretsen, ett försvinnande fåtal. Vem
har icke haft tillfälle iakttaga skillnaden
mellan ett hem som står under »en
duktig hustrus» ledning och en familj
på samma ekonomiska grund, som knappt
håller huvudet ovan vattnet! Vem har
ej sett två jämlikar, av vilka den ene
dignar under sina outredbara bekymmer,
medan den andre, småleende för sig
själv, klarar skivan briljant!

Man har i så många hundra år pre-

dikat, att lyckan stod att finna blott i vårt inres dunkel, att den berodde på hur väl man stod med gud, och att all lycka som utvärtas var ej höll att bygga på. Visst ligger det något i det. Men det har fritänkarnas tidevarv funnit, att talet om vara gudelig och låta sig nöja ofta brukas i bedrägligt syfte. Och att den invärtas lyckan ej trives, om människans yttre villkor står i skärande strid med vad hon är värd.

Det finns flera olika sätt att finna sig till rätta i världen. Man kan böja sitt huvud under storm och skurar och ta med jämnmod att man blir våt. Det är den förnedrande resignationens sätt. Man kan själviskt sköta sitt och låta andra ha det som de ha det. Det är den osolidariska egoismens sätt. Man kan också söka skifta lika mellan sitt eget välbefinnande och den insats man är skyldig göra för allas stigande förkovran. Det skulle kunna kallas den praktiska solidaritetens sätt.

Lyckan har av profeter blivit uppblåst till något fantasieggande stort. Det är en lycka för sig, som jag inte förstår mig på. Det finns en annan lycka, som växer vid renen av livets väg och som var och en kan plocka om han inte är för stel i rygg. Plocka som en blomma, visshad kanske innan kväll, men fager så länge den doftar.

Den är jordisk denna blomma, även om den bär öppna himlens klara färg.
Algot Ruhe.

Fabriksflickans växlande öden.

Nutidsbild av Alma Jæger.

Fabrikspipan ljuder. Bland den stora mängden av män och kvinnor i alla åldrar kommer en ung bleklad flicka. Av det barnsliga uttrycket i de stora ögonen finna vi, att hon ännu är blott ett barn. För ett par år sedan tvingades hon att lämna det fattiga hemmet samt begiva sig ut att på egen hand förtjäna sitt bröd. Av en barndomsvän blev hon lockad att söka plats på samma fabrik, där hon själv haft anställning någon tid.

Hur ljuvt, hur lockande hade ej detta liv tätt sig för henne i början. Hilda märkte dock snart att hon icke var danad för detta.

Hennes barndomsvän Stina delade icke hennes åsikter, ty för henne var fabrikslivet en njutning, enär hon älskade friheten mycket samt nöjen och förströelser. Dessa båda flickor voro varandra mycket olika såväl till utseende som, vad sätt och sinnelag beträffar. De gingo tillsammans upp för trapporna till fjärde våningen, där de hade sina arbeten.

Hilda, vilken i vanliga fall brukade vara tyst och allvarlig, hade på sista tiden förefallit särskilt dyster och sluten, varför föreståndarinnan med medömkan betraktade den unga flickan och besinningsfullt funderade på orsaken därtill. Men hon kunde dock icke komma till

Av svenska riksdagen har avstyrkts motion om vissa ändringar i lagen ang. förbud för kvinnors nattarbete (väckt av Lindhagen). Kort därefter ingick telegram från Danmark så lydande: »Nattarbetsförbudet forkastet».

Från Socialstyrelsen meddelas samtidigt, att den föreslår att Sverige skulle stödja ett förslag om införande av 10-simmarsdag för unga arbetare och kvinnor.

Således förslag om fortsättning på särskild lagstiftning för kvinnor i vårt land.

Ämnet hoppas vi kunna behandla i nästa nummer.

Från kvinnoklubbarnas arbetsfält.

Från Sthlms Allm. Kvinno-klubb.

Under det år som förflutit har klubben firat sin tjuguariga tillvaro. Det skedde i all enkelhet med en fest vid »Annero» i Haga. I övrigt har klubbens arbete delats upp med ett möte för endast medlemmar och ett offentligt möte i månaden. På de ordinarie mötena har klubbens inre arbete avhandlats, men har även vid dessa möten avhållits föredrag, såsom redogörelse över Stockholms stads olika nämnders och styrelsernas åligganden av Anna Lindhagen, om pressen och dess betydelse särskilt för arbetarklassen av hr Conrad Jonsson, minimilönsfrågan av riksdagsman Gustaf Nilsson. Vidare har fru Vilhelmsson talat om redigeringen av »Hemmets spalt» i Soc.-Dem. och fru M. Landfeldt har föredragit Ernst Söderbergs broschyr *Lagen om arbetareskydd*.

På de offentliga mötena har hållits föredrag över följande ämnen: *Vår äktenskapslagstiftning* av d:r Alexandra Skoglund; *Om Forsgrenska fondens användning* (med anledning av Gertrud Månssons motion i stadsfullmäktige om byggande av bostadshus för ensamma kvinnor med barn), av yrkeinspektör Kerstin Hesselgren; *Några tankar om barnen i framtidsstaten* av fru Agda Östlund. Fru Frida Stéenhoff har talat över ämnet *Äktenskap och demokrati*.

Till omväxling med de agitatoriska mötena har anordnats dels en aftonunderhållning med scenans av tankeläsaren Bror Sundeen samt en vegetarisk demonstrationssupé med ett kåserande föredrag av fröken Kerstin Hesselgren om *maten och dyrtiden*, som förut blivit refererat i Morgonbris. Som fortsättning till detta klubbens arbete har anordnats ett möte med föredrag av direktören för Experimentalfältets trädgårdsavdelning, hr Gustav Lind, om *konservering och användning av frukt, bär och grönsaker*, vilket belystes med skioptikonbilder.

Vid ett diskussionsmöte i Västerås har klubben, på inbjudan av därvarande kvinnoklubb och kvinnogille, låtit sig representeras med två ombud.

Detta är det huvudsakligaste av klubbens arbete under året, och kan därtill antecknas att mötena i allmänhet varit gott besökta och de offentliga mötena vällyckade, vilket ger goda löften för det nya arbetsåret.

Stockholms södra kvinno-klubb.

Av klubbens årsberättelse framgår, att 10 ordinarie möten avhållits och av dessa 4 med föredrag. Talare ha varit: fröken Åkesson, fru Ruth Gustafson, hr Hannes Sköld och F. L. Nordgren. Dessutom har klubben anordnat 3 upplysningsmöten med föredrag av prof. Knut Kjellberg och lektor Odal Ottelin. Vidare har julfest anordnats och en 1:sta-maj-fest med vår ryska partivän Alexan-

någon annan slutsats än att Hilda icke kunde trivas på fabriken. Under frukost-timmen gick Stina bort till Hilda, och snart voro de båda flickorna inbegripna i ett livligt samtal.

— Nu Hilda, sade Stina, har jag fått hyra ett litet rum, ty jag kan icke se dig gå så där dyster och nedslagen, vi måste bo tillsammans; du behöver någon, som livar upp dig. Om du skall bo hos den gamla tanten längre, blir du visst gammal i förtid. Tror du inte, att vi skola få det riktigt trevligt?

Hilda svarade mycket tankfullt:

— Men kära du, vi ha ju inga möbler, inga husgerådssaker. Var tror du, vi skola få tag i allt det där? Varken du eller jag har så stora avlöningar.

— Äsch! Nu skall du inte prata så där, svarade Stina. Det sörjer jag ej det ringaste för. Nog kunna väl vi som andra taga på kredit. Om vi äro sparsamma går det nog bra tänker jag. För övrigt tror jag nog, att jag kan få någon som hjälper mig, om jag vill.

— Nej, för allt i världen Stina, du får icke mottaga någon hjälp ifrån hr Hasselström, ty då vet du, vad jag sagt till dig förut. Jag kan nämligen aldrig komma ifrån den tanken, att han vill bedraga dig.

— Å, fy Hilda! Huru kan du tro honom om något så nedrigt?

— Ja, Gud give, att jag hade orätt, svarade Hilda, under det hon satte bort sin matkorg och började sitt arbete.

På ett litet vindsrum sitter en ung

kvinn, ivrigt sysselsatt med att laga en del gamla kläder.

Av det vackra, blonda håret samt de mörkblå ögonen igenkänna vi lätt Hilda, vilken nu tillsammans med Stina bebod detta lilla rum.

I något över ett år ha de båda barndomsvännerna bott tillsammans. Hilda hade drivit sin vilja igenom, då det gällde att möblera rummet.

Nyttiga och billiga saker hade de inköpt. Då nu Hilda, trots sin ungdom, var en liten huslig kvinna, var det hennes lust att få göra detta lilla hem så trevligt som möjligt.

Punktligt och pliktstroget skötte hon sitt arbete på fabriken, undvikande skämt och glam så mycket som möjligt stod hon som fabriksflicka i oskuld och renhet över sina kamrater.

Över barndomsvännen utövade hon ett stort inflytande. Till en del kunde nog den senare tillskriva Hilda förtjänsten av att hon i det närmaste ännu bevarat sin kvinnliga oskuld.

Hilda såg på klockan, lade bort arbetet, rörde om glöden i spiseln, och då hon märkte, att klockan redan var över åtta, tänkte hon för sig själv; Bäst vore, att jag gjorde i ordning någon mat, ty Stina är säkert hungrig, då hon kommer.

Hon bredde en vit duk på bordet och ämnade just sätta fram något till livs, då en sakta knackning hördes.

På hennes »stig in!» öppnades dörren och en ung man steg in över tröskeln.

dra Kollontaj som talare. Mötena ha i allmänhet varit gott besökta och särskilt vällyckade ha upplysningsmötena varit; vilka dessutom även lämnat ett gott ekonomiskt resultat.

Soc.-dem. kvinnornas samorganisation i Stockholm.

Det är något över ett år sedan denna organisation bildades i Stockholm. Den äger anslutning av fackligt och politiskt organiserade kvinnor och dess program är »att åvägbringa samarbete mellan politiskt, fackligt och ekonomiskt organiserade kvinnor för främjande av gemensamma intressen samt vidare att söka samla och intressera särskilt lönearbeterskorna för alla frågor som beröra kvinnornas politiska, kommunala och sociala angelägenheter och i övrigt verka för kvinnornas anslutning till arbetarörelsens fackliga, politiska och ekonomiska föreningar».

Under det gångna året, vilket ju varit förningens första verksamhetsår, ha möten avhållits i olika frågor. Dessa ha anordnats dels tillsammans med V. U., såsom de *int. soc.-dem. kvinno-dagsfesterna* och *skandinaviska kvinno-mötet* ävensom ett agitationsmöte och en föreläsning, dels tillsammans med V. U. och an-

dra kvinnoorganisationer vid möten i *moderskapsförsäkringsfrågan*, *arbetareskyddslagstiftningen* (nattarbetsfrågan) och *folkpensioneringsfrågan*.

Vidare har organisationen avhållit ett *stort opinionsmöte i reglementeringsfrågan*, ett *upplysningsmöte* angående *förslaget till folkpensionering* och ett möte med föredrag av fru Frida Stéenhoff över ämnet *Äktekaps- och sexualreform*.

Till stadsfullmäktigevalen kallades Samorganisationen till möte och förordades där som kvinnliga kandidater fröken Anna Johansson, fru Agda Östlund och fröken Anna Lindhagen, den senare till omval. På krets mötena lyckades det dock ej få de nya kandidaterna så placerade, att de blevo valda.

Dyrtiden och den därmed sammanhängande livsmedelsfrågan har diskuterats och en särskild kommitté har utarbetat positiva riktlinjer angående upplysning om billigare livsmedel. Detta förslag är meningen förelägga ett större offentligt möte, som skall anordnas.

Anslutna f. n. äro Sthlms Allm. Kvinno-klubb, Södra Kvinnoklubben, Södra soc.-dem. ungdomsklubbens kvinnliga medl., Sv. Bryggeriarb. förb. avd. 15 (kvinnliga), Elektriska montörernas kvinnliga medl., tillsammans 505 medl. Styrelsen består av sju ledamöter.

Sitt årsmöte avhöll samorganisationen den 16 april, varvid styrelsens verksamhet under

året godkändes och beviljades full och tack-sam ansvarsfrihet.

Som synes har organisationen redan under sitt första år lyckats utöva en rätt livlig verksamhet och torde, om den vinner förståelse och anslutning av de organiserade kvinnorna i Stockholm, bliva en verklig centralhärd för deras intressen.

Agitation pågår att få flera organisationer anslutna, och troligt är att till nästa årsmöte medlemsantalet är fördubblat.

S. S.

Kvinnornas opinionsyttring.

Namninsamlingsbyrån för Stockholm,

Lästmakaregatan 6, 3 tr.,

hålles öppen varje dag kl. 3—5 e. m. samt måndag, onsdag, fredag kl. 7—8 e. m.

Anmäl eder omgående som medhjälpare vid namninsamlingen!

Från Blekinge kvinnoklubbars kamratmöte.

Soc.-dem. kvinnoklubbarna i Blekinge höllo kamratmöte i Siggars Folkets Hus söndagen den 6 april. Mötet var besökt av över ett 30-tal kvinnor från klubbarna i Ronneby, Karlskrona, Karlshamn och Hällaryd. Deltagarna hälsades välkomna av Hällarydsklubbens ordf., fru Ljungström.

Sedan ordf. och sekr. för mötet blivit valda

Då Hilda märkte, vem hon hade framför sig, överdrogos hennes kinder av en varm rodnad. Den unge mannen gick fram och räckte Hilda handen och sade:

— Är ni alldeles ensam? Var är Stina i afton?

— Jag kan ej så noga säga, var hon är. Har ni ej träffat henne? Jag hoppas, att hon snart kommer tillbaka.

— A ja, svarade han. Det är väl icke så farligt, om jag finge tala vid er själv någon gång. Ni tycks ständigt vilja undvika mig, ändock ni förstått, att jag gjort allt för att närma mig er. Nu måste jag ha svar på en fråga.

— Vad tror ni egentligen om mig, emedan ni så undviker mig? — Den frågan besvarar jag ej, förr än ni säger mig, vad ni tror om oss fabriksflickor.

Hon tystnade liksom om hon hade väntat att erhålla ett svar, vilket hon även fick, i det att Hasselström riktade en varm blick på henne och sade: Vad eder själv angår, kan nog giva ett tillfredställande svar, ty voro alla fabriksflickor vad ni är, kunde man inte sätta dem högt nog; men sanningen att säga är det ej så, ty sorgliga bevis på motsatsen ser man ju dagligen. Jag behöver ej gå längre än till eder egen rumskamrat. Tror ni, att hon säger sanning, då hon påstår att hon arbetar övertid, då hon ej går hem i vanlig tid? Tror ni det så har ni bedragit er.

Hilda svarade ej, ty hon visste allt för väl, att allt, vad den unge mannen sade, var sant, emedan hon själv tagit reda

på, att den nye bokhållaren på fabriken lade ut sina krokar för den stackars Stina.

Hon suckade djupt, och sade — A, herr Hasselström! Kan ni ej rädda henne? Jag har själv gjort allt, vad jag kan men gent emot denne man förmår jag ingenting. Men emedan ni varit allvarligt fästad vid henne, tror jag säkert att, om ni lade an därpå, skulle ni nog återvinna henne för eder räkning.

— Nej, Hilda: Vad hon en gång varit för mig, kan hon icke mer bliva, ty därtill har hon förverkat sin rätt. Jag är ej den man, ni ansett mig vara, min avsikt har aldrig varit att bedraga henne. Jag kom överens med henne, att hon skulle lämna fabriken och ta sig plats i någon familj, emedan jag anser, att fabrikslivet icke kan dana en kvinna till, vad hon som husmoder bör och kan bli. Därtill ville hon dock icke alls lyssna utan drog sig allt mer ifrån mig, till dess hon nu fullkomligt lämnat mig.

Hilda, vilken med vemod lyssnat till dessa ord, steg upp och satte en kastrull med vatten över elden och började ordna med den enkla aftonvarden. Hsselström tog fram ett par teaterbiljer:

— Hilda! Vill ni göra mig nöjet att följa mig på teatern i morgon afton? Jag kan ej inse, varför ni skall hitta hemma och försaka alla nöjen endast därför att icke Stina nu såsom förut är med oss. Helt säkert kommer även hon att besöka teatern, fastän i en annans mans sällskap.

— Hilda kunde icke förneka sig nöjet

att få besöka teatern, då det skulle spelas ett utmärkt skådespel. Hon räckte Hasselström handen och tackade för den glädje han beredde henne.

Timme efter timme satt Hilda väntande på sin kamrat. Elden i spiseln slocknade, maten var för länge sedan kall, hon kunde inte uthärda längre. Uttröttad och orolig lade hon sig slutligen, dock utan att få en blund i ögonen. När klockan närmade sig två hörde hon smygande steg i trappan. Strax därpå steg Stina in i det lilla rummet. Hennes gång var vacklande. Den oroliga blicken för-rådde, att icke allt stod rätt till.

— Stina lilla, sade Hilda, var har du varit? Jag har väntat på dig så länge och varit mycket orolig för dig.

— Orolig för mig! svarade Stina. Om du visste, huru roligt jag haft dessa timmar, så skulle du icke alls hava varit orolig. Jag är så glad. Du kan ej ha en aning om vad jag upplevat denna afton. Det är en hemlighet, som icke ens du, min lilla »Näspärila» kan få reda på. Å Hilda! Livet är ändå bra härligt, när man endast förstår att leva det rätt. Om man nu bara sluppe att tänka på den förskräckliga fabriken, ty man skall stiga upp så tidigt och sedan knoga hela dagen. Jag är nästan frestad att stanna hemma i morgon. Jag är bjuden på teatern i morgon afton och jag vet ej, huru jag skall hinna att bli i ordning på den korta tiden emellan sex och åtta. Hilda, vad jag gärna önskade, att du ville följa med! Om jag ändock hade råd

upptogs till diskussion: Kooperationen sedd ur arbetarkvinnans synpunkt.

Flera talare hade ordet och alla voro ense om att Kooperationen är ett av de mest effektiva medel i kampen för bättre och lyckligare samhällsförhållanden. Det erinrades om de strider som förts och de segrar som av Kooperativa Förbundet vunnits gentemot truster och ringar. Kvinnorna särskilt ha här ett stort verksamhetsfält, ty Kooperationens framgångar bero ju till stor del på kvinnorna. Därför böra vi med alla till buds stående medel agitera för och söka intressera kvinnorna att genom enighet och solidaritet slå vakt kring Kooperationen och dess idéer.

Dagordningens andra diskussionsfråga lydde: Hur bör klubbarbetet bedrivas för att vi må nå bästa möjliga resultat? Denna fråga diskuterades livligt och man fick den uppfattningen, att klubbmedlemmarna var i sin stad verkligen fattat sin uppgift på allvar och försöka göra det bästa möjliga för att skola sig själva samt även sprida upplysning till dem, som ännu stå oförstående för våra strävanden. Efter diskussionens slut antogs följande uttalande: »Vi böra genom uppläsning, diskussioner och unison sång söka göra klubbmötena så värdefulla som möjligt, flitigt verka för Morgonbris' och övrig litteraturs spridning, synnerligast sådan som mer direkt berör kvinnorna, vidare genom anordnandet av föredrag samt så ofta som möjligt anordna givande och uppmuntrande kamratmöten inom de olika klubbarna å skilda platser.»

Därefter togs reglementeringsfrågan till behandling och inleddes av fröken Rebecka Svensson, vilken redogjorde för det väsentliga i reglementeringskommitténs förslag. Framhöll den stora orättvisan däri att männen — vilka ju ändock äro den ena handlande parten inom prostitutionen — skola sitta som domare över dessa stackars olyckliga kvinnor, som genom vidriga samhällsförhållanden ofta tvingas in på prostitutionens område. Komma vi dit att kvinnorna få medbestämmanderätt i samhället skall det säkert bli bättre ställt i detta hänseende. De talare, som därefter hade ordet, instämde i huvudsak med inledaren. Mötet beslöt att instämma i den resolution, som antogs å Soc.-dem. kvinnornas samorganisations möte i Stockholms Folkets Hus söndagen den 15 dec. 1912 och vilken resolution varit införd i januariumret av Morgonbris.

Sedan det enskilda mötet avslutats vidtog offentlig fest, vilken var talrikt besökt. Fru Tønning från Ronneby höll föredrag om kvinnornas rösträttsfråga, påvisande det orättvisa

i att kvinnorna sakna medbestämmanderätt i det samhälle, som de genom sin arbetskraft få hjälpa till att upprätthålla. Berörde kvinnornas ställning till de stora och viktiga samhällsfrågor, som för närvarande stå på dagordningen. Slutade med en maning till alla kvinnor att fordra sin rätt och att arbeta för att jämlikhet mellan man och kvinna må komma till stånd.

Programmet utfylldes i övrigt med sång och poemuppläsning. Fyra av Karlshamns klubbens medlemmar utförde en dialog, »Fabriksflickan», skriven av fröken Rebecka Svensson, vilket allt av publiken livligt applåderades.

För den materiella välfägnaden sörjde klubben i Hallaryd på ett berömvärdt sätt.

Sedan festens allvarliga del avslutats med några varmhjärtade ord av Rebecka Svensson fingo festdeltagarna röa sig ett par timmar och vi resande måste tänka på hemresa till våra respektive platser.

Blekinge kvinnoklubbars första kamratmöte var både trevligt och lärorikt, och vi äro förvissade om att man har god behållning av sådana möten, där man kan träffas som kamrater och utbyta tankar samt finna nya uppslag som kunna bli till nytta och gagn för oss i vårt arbete för en dragligare tillvaro. Och när vi på kvällen skildes vid Tresums station under avsjungande av »Ungdomsmarschen» var det med känsla av en väl använd dag samt längtan efter nästa kamratmöte, som kommer att hållas i Ronneby.

Kamrathälsning till alla kvinnoklubbar och ett leve för den socialdemokratiska kvinnorörelsen!

Enl. u.: *Bernhardina Bengtsson.*

Från Ronneby kvinnoklubb.

Kooperationen i Blekinge.

På initiativ av Ronneby kvinnoklubb har under tiden 11—19 mars en föredragsturné för Kooperationen hållits i Blekinge med fru Josefine Roswald från Göteborg som talare. Klubben har förut genom husagitation sökt göra sitt bästa å platsen och därvid också erhållit flera medlemmar till härvarande koop. förening. Men nu gällde det att arbeta fram Kooperationen å ett större område, och då måste en turné planeras. Vad som låg oss närmast om hjärtat var naturligtvis att nå kvinnorna, ty skall Kooperationen gå framåt gäller det att få dem med och få dem att förstå vikten och välsignelsen av densamma. Att en kvinnlig talare då kan göra stort gagn

är obestridligt, och när vi då ha så varma och för saken hängivna kamrater som fru Roswald, då är det med glädje man manar kvinnorna till samling och då kan man också räkna på ett gott resultat.

Fru R. besökte 9 platser, varvid kostnaden bestreds av 5 koop. föreningar, 2 kvinnoklubbar och 1 arbetarekommun. 800 personer ha åhört föredragen. Turnén började i Karlskrona, där arbetarekommunen bestred kostnaden. En kvinnoklubb bildades efter föredraget med 13 medlemmar. Som mycket arbete förut nedlagts å denna plats var det synnerligen glädjande att intresset nu manat till samling. Där är hård mark och behöva att kvinnorna hjälpa till. Vidare besöktes Tjurkö, Kuggeboda, Ronneby, Saxemara och Sölvesborg. Å den senare platsen bildades ett kvinnogille med 16 medlemmar. Följde så Listerby, Karlshamn och Siggarp. I Siggarp var det kvinnoklubben, som bekostade och planerade föredraget, vilket hade till följd att en styrelse blev vald för en koop. förenings bildande, då ingen sådan finnes å platsen. Kvinnorna ha energiskt deltagit i samlandet av medlemmar till densamma, och äro över ett 50-tal redan nu tecknade.

Bland platser jag här nämnt var det även Listerby, varom jag önskar erinra. Till dig, som ibland tröttnar i arbetet, som ser så liten lön för all förbrukad kraft, som måhända tycker att alla våra föredrag ge så liten eller ingen nytta, till dig säger jag: Följ oss nu på tankens färd till det lilla anspråkslösa Listerby, och du skall vända åter glad till sinnet och med visshet om att du ännu har ett värvt att fullgöra.

Platsen är en liten by en mil från Ronneby, där Kooperationen har byggt spirat fram, och trots det två privathandlare förut finnas har föreningen sista året haft en omsättning av 13,000 kr. Kvällen är mörk och regnet piskar, fört av den rasande vinden, och vi undra, där vi sitta väl ombonade i vår vagn, om vi ej skola vända åter utan att ha gjort något som helst gagn. Så äro vi framme och på vår första fråga svaras hoppfullt: »Ja å då! Där är fullt av folk som väntar.» Vi få oss en varm kopp och så kliva vi en trampad stig till lokalen. Det är ett litet lågt rum och det luktar fukt och kvävt — har förut varit föreningens försäljningslokal, men har nu blivit ersatt av en tidsenligare — men runt om på bänkar och stolar sitta åhörarna, resten står i förstugan. Glad att största delen av kvinnor, gamla och unga, börjar fru R. sitt föredrag. Man märker att detta är bure av varm kärlek såväl till Kooperationen som

att bjuda dig. Det är så synd om dig, att du skall sitta ensam hemma. Har du några penningar, kunde du ju lägga ut dem tills vi få avlöning. Då skall du få igen dem av mig?

— Nej hör du, Stina! Hur kan du tro, att jag har något över? Du vet alltför väl, att jag har fått köpa mat ensam för hela avlöningen och för övrigt fick jag betala avbetalningen för möblerna för dig också. Sedan måste hyran betalas. Allt fick jag lägga ut ensam. Ser du, Stina! Vi måste försöka att göra rätt för oss först och främst; nöjen och förströelser får man bestå sig med, då man har råd därtill. Vet du, Stina, jag tycker, att vi borde mera lägga an på att leva ett anständigt liv, emedan folk i allmänhet har så dåliga tankar om oss fabriksflickor. Det duger ej, att vi kasta bort allt, vad vi förtjäna på lyx och elände. Emedan vi ha så dåligt betalt för vad vi göra, blir det naturligtvis mycket sämre för oss, om vi icke spara på det lilla, vi ha.

Jaså, Hilda, sade Stina, du börjar med dina moralpredikningar nu igen. Vore alla lika dig, vad vore väl livet då? Tyc-

ker du inte själv, att vi ha det ledsamt nog om dagarna? Nog kan man behöva litet omväxling. — Det har du visst rätt uti. Jag tror ej, att någon kan mer än jag längta efter omväxling. Men vad hjälper väl det! En fattig fabriksarbeterska har väl icke någon rättighet att njuta av livet enligt våra herrars arbetsgivares åsikt, ty då skulle de väl ge oss högre betalt. Men med det lilla, vi nu ha, komma vi icke långt. Då borde du förstå, att det enligt min mening ej är rätt av oss att, så att säga, uppehålla skenet av, att allt är så bra. Huru lätt kunna de ej tro, om vi nu kläda oss elegant och springa ut på gatorna samt uppträda än här och än där, att vi ha över nog och ej äro i behov av något mera. Sådant måste vi akta oss för, ty skola vi kvinnor tänka, att vi skola vinna några rättigheter i livet, måste vi med heder och värdighet tillkämpa oss dessa. Men då skall jag säga dig, att det duger ej att slå in på en sådan väg, som du, min kära Stina, har gjort. Tror du ej, att jag har märkt åt vilket håll du lutar? Sorgligt att säga, jag är mycket ledsen för din skull, emedan jag är

fullkomligt övertygad om att det slutar illa för dig, enär du icke ens låter vända dig. Vad skulle din gamla mor säga om hon visste om allt? Aldrig, kunde jag tro, att du sjunkit så djupt. Stina! Stina! Min dyra barndomsvän, om du visste, huru jag lider för din skull! Jag skulle vilja göra allt, om jag endast kunde rädda dig.

Hilda brassat ut i våldsamt gråt. Stina förblev dock oberörd. Hon endast skratade åt Hildas bekymmer och sade: — Vå få väl se, då jag blir fru Andersson, om du gråter även då. Det är nog ej så farligt, som du tror. Du behöver ej taga dig några onödiga bekymmer. Se så, Hilda, torka nu bort tårarna och tänk på roligare saker. Skada, att du inte skall följa med på teatern i morgon.

— Teatern, svarade Hilda. Huru vore du, att jag icke tänker att gå dit? Det kunde väl icke vara omöjligt, att även jag vore bjuden. Men låt oss nu icke tala om det! Vi behöva mycket väl sova något i natt, eljest går det väl icke så bra att arbeta i morgon.

(Forts.)

till kvinnorna, och med hela sin övertygelseförmåga framhåller hon kooperativens nytta för hem, samhälle och stat. Vinkar t. o. m. åt mor med en liten sparkassebok, men varnar också så enträget för krediten. Efter föredraget blir det samspråk med kvinnorna, och flera av dem berättar då glada för talarinnan: »Ja, ser frun, jag ä redan kooperatör, men nog skall jag efter detta göra så gott jag kan för vår affär». Så dela vi ut broschyrer och »Bris», trycks varandras händer till avsked och så ut igen i storm och regn.

»Vad man känner sig nöjd att kunna göra en smula nytta», säger fru R. på hemfärden, »och vad landsbygdens folk äro tacksamma ändå. Inte låta de väder och vind hindra dem, då det är fråga om ett möte eller föredrag». Och så mötas våra tankar i en enda stor önskan: Om våra *vakna* kvinnor ville möda sig lite mer, ville hugga tag i arbetet med allvar! Inte behöva vi vara talare alla för att föra fram våra idéer. Vi kunna så mycket ändå. Vi kunna planera, uppmuntra och ordna, vi kunna sprida litteratur och söka nå de mer bortglömda platserna. Och när vi så möta en och en, då böra vi kunna mana den oförstående att sluta sig såväl till kooperativens som våra övriga föreningar.

Få vi arbetarkvinnorna intresserade för kooperativens — ej bara för utdelningen inom sin egen kooperativa förening — få vi dem att förstå vilken mäktig kraft den är i vår utveckling till ett rättvisare samhälle, då skall snart denna gamla rofferiets tid vara en saga blott.

Kamrater, låt oss hjälpas åt!
Fram för kooperativens!
Med hälsning

Rebecka.

Från Oxelösunds kvinnoklubb.

Under 1912 har klubben utvecklat rätt livlig verksamhet. 11 ordinarie och 4 extra möten ha avhållits. Tillsammans med Nyköpings kvinnoklubb ha avhållits kvartalsmöten med diskussioner i olika frågor, och ha dessa möten alltid lämnat god inre behållning.

Vid distriktskonferensen i Eskilstuna representerades klubben med ombud.

Klubbens femåriga tillvaro firades med en fest och har en sång- och visafest avhållits med uppträdande av fru Greta Holmgren. Basar, vårfest och julgransfest har klubben anordnat, vilka lämnat gott ekonomiskt resultat och alla ha förklarat sin belåtenhet med dessa tillställningar. Det ser också ut som om en del skulle tro, att anordnandet av festtillställningar vore klubbens uppgift, ty då äro alla glada och belåtna att få vara med, men att ansluta sig till vår lilla förening och deltaga i det allvarliga arbetet, det vilja kvinnorna inte. Vi äro dock förhoppningsfulla och tro, att kvinnorna skola vakna till insikt om nödvändigheten av att vara med.

Detta är i korthet klubbens arbete under året, och vi tacka våra kamrater som så ihärdigt arbetat för klubbens framgång och sända hälsning till övriga klubbar.

Genom *Laura Pettersson*.

Från Boxholms kvinnoklubb.

Boxholms kvinnoklubb hade sitt årsmöte torsdagen den 15 april. Av årsberättelsen framgick att 12 ordinarie och 1 extra möte hade hållits samt att klubben fortfarande är ansluten till arbetarkommunen. Under året ha hållits fyra fester. Av dessa har en varit offentlig sommarfest med föredrag av pastor Spak och med en behållning av kr. 26:94, en julfest, en enskild fest avhölls för två medlemmar, som flyttade från orten, och en var till arbetarkommunen var inbjuden på kaffe och diskussion. Klubben har spritt tidningen Morgonbris i 30 ex. i månaden samt lämnat ett litet kontant bidrag till en sjuk kamrat i Karlstad och till tidningen Ö. F. samt inlöst en andel i Boxholms Folkets Hus-förening, så att klubben nu äger elva andelar där.

Klubbens inkomster och utgifter ha under året balanserat å en summa av kr. 117:27. Tillgångarna äro, tillsammans med andelar i

Boxholms Folkets Hus-förening och kontanter, kr. 204:15.

Till styrelse valdes: Elin Källgren, Anna Wallkvist, Emilia Lindvall, Signe Andersson, Lovisa Flykt. Revisorer Jenny Hjelm, Anna Svensson, Augusta Gefvert; suppleanter Salma Warg och Hulda Birath.

Med kamrathälsning! E. L.-l.

Tjänarnas och lantarbetarnas fackliga organisationer i Tyskland.

(Forts. fr. föreg. n:r.)

Givetvis kan förbundet i sin verksamhet ej göra sig gällande på samma sätt som de övriga organisationerna. Ofta står saknaden av föreningsrätt hindrande i vägen och dessutom hämmas organisationen även därigenom att den har att räkna med stark fluktuation. I regeln är anställandet såsom tjänare faktiskt endast övergående och upphör genom äktenskap; men de forna tjänarinnorna bliva för det mesta hustrur åt arbetare; de bliva mödrar åt arbetarebarnen och om de under den tid de tjänat hava insett organisationens nödvändighet, så skola de ej heller stå likgiltiga eller fiendliga gentemot arbetarnas strävanden, såsom nu ofta är fallet bland arbetarehustrurna.

Särskilt av denna orsak understödjä även fackorganisationerna: tjänarnas organisation materiellt och moraliskt samt genom övertagandet av en mängd arbete för organisationen. Intill 1911 års slut hade Generalkommissionen för tjänarnas organisation utbetalat 15,200 mark och för framtiden äro större tillskott nödvändiga. Arbetarna lämna detta i den tanken, att organisationens resultat, även om de ej kunna återgivas i siffror, dock skola komma hela deras klass till godo.

Något annorlunda ligga förhållandena för lantarbetarna. Enbart det förhållandet att dessa arbetare ej beständigt äro sysselsatta såsom sådana, ej heller arbeta så ensamma som tjänarna, underlättar organisationsarbetet och skapar bättre förutsättningar för dess verksamhet. Lantarbetareförbundet bildades 1 juli 1909. Vid slutet av 1911 räknade det 15,696 medlemmar i 511 avdelningar. Även dess verksamhet omfattar huvudsakligen lämnandet av rättshjälp, vars omfattning icke heller på långt när kommer till uttryck genom den därför utbetalade summan. Men även löneförhöjningar kunde rapporteras på kongressen i december 1912, ävensom förbättringar i kontrakten, som ofta avslutas på lång tid, ej sällan på ett år.

Det förnämsta resultatet ligger givetvis även i fråga om Lantarbetareförbundets verksamhet på liknande område som i fråga om de förut nämnda organisationerna.

Den upplysning som genom organisationen och dess tidning sprides i

NU ÄR DET MINSANN INTE SVART ATT FÅ EN FIN OCH BRA TVÄTT SE N VI FÅTT KRONANS TVÄTTPULVER.

Partilager i Stockholm hos *Daw. Dahl*, Triewaldsgränd 3. Allm. tel. 252 52. Riks. 29 07.

Partilager för landsorten hos *A.-B. Tekn. Fabr. Kronan* i Karlstad. Ordertelefon 10 89.

lantarbetarnas led, skapar detta resultat, även om det ej omedelbart kommer till uttryck. Med stolthet kunde man berätta, att av 44 ombud voro 42 verksamma såsom lant- och skogsarbetare. I de flesta avdelningarna för rättas administrationsgöromålen av medlemmarna själva. Detta resultat efter en så kort tid är så mycket mer att hälsa välkommet som lantarbetarna hitintills alltid med framgång använts såsom hjälpkrafter åt vårt statsväsens reaktionära element. Detta skall bliva annorlunda, blott lantarbetarna en gång inse sammanhanget inom det ekonomiska livet; att detta för framtiden är möjligt, därför sörjer Lantarbetareförbundet.

Även detta understödes materiellt och moraliskt av arbetarörelsen i sin helhet. Generalkommissionens tillskott utgjorde under de första tre åren 53,000 mark. För visso kan man hoppas att denna hjälp under den närmaste tiden kan minskas, då genom förbättrade arbetsvillkor medlemmarna även kunna komma ut med högre kontingenter. Hittills har kontingenten utgjort 40, 60, 80 pf. och 1 mark pr månad.

Förbundet lämnar rättshjälp, sjuk- och begravningshjälp samt understöd åt avskedade och trakasserade. Vidare erhålla medlemmarna en månatlig förbundstidning.

Men även motståndarna insågo snart nog de båda organisationernas betydelse och togo i överensstämmelse därmed sina mått och steg. Mot tjänarna stå husmodersföreningar i förbindelse med borgerliga kvinnoföreningar och organisationer, som, när det gäller, städse äro beredda att träda hindrande i vägen för arbetarna och att skapa kristliga organisationer, motståndareorganisationer.

Mot Lantarbetareförbundet arbeta myndigheterna hand i hand med de kristliga och Hirsch-Dunckerska fackföreningarna för att nå sitt mål. Även det beryktade Åkerbruksarbetareförbundet dras fram för att göra livet surt för organisationen. Nyligen har kallats till liv en motorganisation med namnet Centralförbundet för skogs,

Nya Banken

— STOCKHOLM —

Sparkassa 4 1/2 proc.

lant- och vinbergsarbetarna, såsom vars ledare fungerar den inom den kristliga gruvarbetarörelsen och genom sitt förhållande vid överläggningen om riksförsäkringsförordningen bekante riksdagsmannen och kristliga fackföreningsledaren Franz Behrens.

Men allt detta skall ej kunna förhindra höjandet av tjänarnas och lantarbetarnas grupper. Tager sig arbetarörelsen för den närmaste tiden även fortfarande an dessa arbetargrupper, så skola arbetarna inom några år spåra resultaten.

Gertrud Hanna, Berlin.

(Föreståndare för den tyska general-kommissionens arbetssekretariat.)

Klänningstyger billigt.

Svarta och kulörta, ylle, 90 cm. breda, till kr. 1:15, 1:26 och 1:73 pr mtr m. fl. prislägen.

Yllesatin, svart, 90 cm. bred, till kr. 1:55 och 2:20 pr mtr.

Damkläde, svart och kulört, halvylle, 130 cm., kr. 1:75 pr mtr.

Damkläde, helylle, 140 cm. brett, till kr. 3:84 och 4:50 pr mtr.

Särdeles lämpliga tyger för konfirmander. Triånderkläder till mycket billiga priser. Psalmböcker från kr. 0:40—2:65.

Illustrerad priskurant erhålles på begäran gratis och franko.

Till landsorten mot efterkrav eller postförskott.

Blomgrens Partiaffär,
39 Kammakaregatan, avd. 27, 2 tr.
(invid Upplandsgatan).
STOCKHOLM.

Stockholms Folkbank

Huvudkontoret: Klarabergsgatan 23.

Kommendörsgatan 25.

Avdeln.-kontor: Barnhusgatan 16.

Fleminggatan 59 B.

Lidingö Villastad.

Depositions-Ränta } 5 proc.
Kapitalräkn.-Ränta }

Sparkasse-Ränta 4 1/2 proc.

Kassafack från kr. 5 pr år.

Arbetarebanken

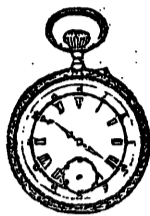
Avdelningskontoret: Kungsgatan 60.

Hemsparbössor kostnadsfritt.

Bliv agent

för INGERSOLL!

14,000 ur om dagen

säljas av Ingersolls amerikanska ur. Varje ur med garanti. Pris 5:—, 6:50, 8:—, 9:— (armbands-) och 10:— kr. förgylld, nickel och oxidrad metall.

Kedjor fr. 50 öre—5 kr. st.

Insänd kr. 5, erhålles franco ett provur i önskad metall.

Amerikanska Urimporten, Klarabergsgatan 46, STOCKHOLM.

Arbetare! Kooperatörer!

Köp Edra **Arbetskläder** hos

Kooperativa Syfabriken Linnéa,

Stora Vattugatan 5, 2 tr.

Kvinnan motarbetar sitt eget bästa

när hon avråder mannen att teckna försäkring å sitt eget eller bägge makarnas liv. På grund av mindre dödlighet ha kvinnor lägre premier i **DE FÖRENADE**. Premiëbfrielse vid sjukdom och olycksfall, m. fl. för-måner.

Sv. Livränteförsäkringsbolaget

Framtiden

Folkpensionering.

Folkförsäkring.

Livförsäkring.

Förmånligaste försäkringsvillkor.

En arbetarhustru

borde icke köpa annan symaskin än

Solidar-Symaskinen,

som är den yppersta i handeln, av största fullkomning och ger största valuta. Vi bjuda fullaste garanti för att de med vårt firmamärke försedda maskinerna äro ett fabrikat, som på teknikens nuvarande ståndpunkt är det högsta som kan uppnås och överträffas icke av något annat fabrikat. Särskilt för mänliga betalningsvillkor.

Symaskinsaffären **SOLIDAR**,
Vasagatan 52, STOCKHOLM.

Soc.-dem. kvinnornas samorganisations

i Sthlm styrelse sammanträder 3:dje fredagen i varje månad kl. 7 e. m. å Bryggeriarb.-förb. exp., Barnhusgatan 14. Ordf. och korresp. fru A. Frösell, Västmannag. 48, 4 tr. Allm. tel. 286 58. Kassörskan träffas för uppörd tredje fredagen kl. 7 e. m. första månaden i varje kvartal å Bryggeriarb.-förb. exp.

Kiruna soc.-dem. kvinnoklubb avhåller ordinarie möten 1:sta och 3:dje månda-gen varje månad i Folkets Hus' lilla sal kl. 8,30 e. m. *Styrelsen.*

Hälsingborgs soc.-dem. kvinno-klubb avhåller möte 1:sta och 3:dje månda-gen i månaden i Folkets Hus F-sal kl. 8 e. m. Sjuk-kassan har uppörd andra mötet i månaden. *Styrelsen.*

Gellivare soc.-dem. kvinnoklubb avhåller ordinarie möte 1:sta och 3:dje månda-gen varje månad kl. 4 e. m. Lokal: Nya Folkets Hus. *Styrelsen.*